

Nur då svedjeland borde bäst skötas enligt vad de gamla lärde.

Första arbetet med att bereda ett svedjeland utfördes när annat arbete ej var brådskande t.ex. hösten, vintern eller före våren började. Det bestod av röja marken d.v.s. hugga ner enebuskar, kvista mindre buskar och träd och med en lätt hacka eller järn, hacka upp ljun och luckra det som var beväxt med blåbärsris m.m. Därefter fälltes träden som sedan fick ligga okvistade till hösten eller vintern. Därefter kvistades träden, det grövre virket kördes bort eller lades i stora högar, det smärre virket flyttades till kanten och skulle användas till stängsel omkring brönen (svedjelandet); i flera fall fick det smärre virket ligga tills elien gått över och först efter bränningen samlades att användas till stängslet, därav fick detta stängsel sitt vanliga namn "smetåsjäre". Tiden när fällningen av träden borde ske var man mycket noga med. Träden å röslon skulle huggas vid gamla midsommar var regeln d.v.s. omkring de första dagarna i juli månad. Löven å björken satt då bäst kvar vid grenarna och rotskott från stubben kommo då bäst fram, detta för att man ville hava marken återväxt med björk så fort som möjligt för att kunna snart återkomma med nästa svedjebränning. Lövskogen älskade och ivrade man för å sådan mark emedan man fick mera potatis och råg efter den än efter barrskog, därför hatade man barrplanter som växte upp och hade man en yxa i handen när man kom nära en tall eller granbuske huggde man strax bort den. Eldningen å brönen skedde i regel fram på våren när torkan kommit så att det var lämpligt att bränna. När tiden och väderleken passade förenade man sig och blev många att hjälpas åt och vaka över elden ej gick över utan släcktes när rödseln var bränd. Genom mångårig erfarenhet hade man lärt sig rätta sättet att sköta detta och i regel gick det med eldningen som det borde ske, fastän en och annan gång kunde det bränna över och göra stor skada å närliggande marker men då mest beroende av någon mindre kunnig och våghalsig person som

inte brydde sig om att kalla hjälp eller satte ifråga hur det gick.

Vid stora rödslar med stor yta och mycket brännbara äänen och i närheten av barrskog var man rädd och hade en viss fruktan för att det skulle gå galet. Då vände man sig till någon äldre man som var van vid dylikt eldande och i regel hade det ryktet om sig att han kunde på övernaturligt sätt hålla elden inom det område som avsetts. Om en dylik person sades att bara han kom och fått gå runtomkring rödslen innan de började så behövde man inte vara rädd att elden gick över. Men i verkligheten var det väl så att denne tillkallade person, i regel en äldre och i dylikt arbete erfaren person övlämnade man sitt förtroende till och han rådfrågades och hans befallningar åttlyddes. Först när han hade gått omkring rödslen kunde han bedöma läget och var det inte frånrensat en brandgata vid kanterna där det fordrades fick de befallning att göra det och sedan bedömde han var det farligaste läget var och varifrån vinden kom och, därefter fick påtändningen ske, just där han förstod att elden kunde behärskas. Om det behövdes fick man tända mot vinden och ej i medvind. När en sådan person hjälpt folk att kölna rödslar den ena gången efter den andra och allting gick som det skulle så var det folk på den tiden som trodde han kunde trolla och på så sätt få elden att hålla sig inom bestämt område. Efter bränningen lades smetåsarna och dylikt som var i vägen i mindre högar och sådant virke som ej bränts upp för att ej vara till hinder vid potatis-sättningen. I de flesta fallen tog man 2 årsgrödor å brönen. Först sattes potatis som skedde på så sätt att man samlade sig strax efter vårbruket å den odlade jorden blivit färdig och mest fruntimmer och äldre barn men även manfolk med var sin hacka och en korg med klyvda potatis och hackade upp torvor och lade en potatisbit i en grop eller håla och sen skylde man över med torv och jord och aska och så fortsattes tills svedjan eller brönen var färdighackad, därefter började man stänga omkring området så att inte kreaturen förstörde potatisen. På hösten innan frosten kom plockades potatisen upp och för att

slippa köra hem den under denna bråda tid grävde man djupa hålor å brönen och byggde upp jorden omkring och gjorde till förvaringsplats eller källare som sedan övertäcktes med ris och jord så att frosten ej skulle skada potatisen. Dylika potatisholar finner man överallt i markerna, somliga större och somliga mindre. När vintern började eller höstarbetet avslutats kördes potatisen hem med släpdon eller dröj (drätten) och användes mest till brännvinsbränning, varje bonde hade ett mindre bränneri och vid detta använde han kornet till malt och därtill potatisen för beredandet av brännvin, som såldes i Karlshamn och dranken och mäsken fick kreaturen.

Vid plockningen av potatisen såddes höstråg å brönen som samtidigt med upphackningen av potatisen nedmyllades och fick så vara i fred och växa och nästa höst skördades råden med skärar, det var fruntimmren som utförde detta arbete, men en man hade full sysselsättning med att vässa skärorna till de 5 - 7 fruntimren samt även binda kärvarna. För att främja dels uppkomsten av betet å brönen och även ville man hava lövskog så fort som möjligt så fick inte kreaturen beta den första tiden.

Första året var potatisskörd och då fick inte kreaturen släppas dit. Andra året var råg och då fick det ej betas. Även tredje året fick kreaturen ej släppas dit förrän sent på hösten när lövet å de nya rotskotten blivit gamla och ej så begärliga och då det var rikligt med bete som djuren hellre ville have. Först fjärde året fick djuren vandra fritt å brönen och virket som utgjorde stängslet kördes hem och användes till värme i de gamla eldstäder som bestod av gjutna järnhällar som fanns i varje bondstuga, eller kolades i mila till träkol.

Grödorna å dessa svedjeland kunde variera mycket olika ifrån rekoraskörd till missväxt, både beträffande potatis som råg, beroende av jordmånen och väderleksförhållanden m.m. Torkan hindrade mycket från att få bra skörd. Rovor planterades mycket bland potatis och kunde bliva både stora och många. Efter husbehovsbränningens upphörande och när arbetskraften blev dyrare och även hade svedjandet

oupphörligt försämrat jorden så det blev inte lönande längre varför det började upphöra och efter sekelskiftet 1899 - 1900 är det inte många svedjeland jag minns. Sista brönen å fars gård var 1875 enligt hans berättelse. Men längre tillbaka omkring början av 1800-talet berättade de gamla att då var det bokeskogar i Öjamåla å ägorna som i väster gränsade till Mörrumsån. Detta boke huggdes ner till rössel och brändes. Grenar och lövet brändes och sen vältes virkesstammarna ihop i stora högar därefter sattes potatis och därefter råg. När sen 2 skördar tagits huggdes de större bokstammarna sönder, klyvdes med yxor och kil och sen eldades detta virke upp och medelst järnkrokar fästade å långa stakar drog man så elden å marken, eldade om brönen på nytt, detta kallades dra bränna och sen sattes potatis och råg återigen. På detta sätt brände man upp all matjord och gjorde marken mager. Detta sätt att elda bröne förbjöds av Kongl. Befallningshavande på initiativ av Hushållningssällskapet i Blekinge Län något före mitten av 1800-talet.